

ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ 9/4/2023

Σ. Μιχαηλίδου: Κρατικές ενισχύσεις και ανταγωνισμός

Συνέντευξη στον Σωκράτη Ιωακείμ

socratis@phileleftheros.com

Η Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, Στέλλα Μιχαηλίδου, μιλά στον «Φ» για τη σημασία του θεσμού, αποκαλύπτει τα, κατά πολύ αυξημένα, ποσά που δόθηκαν ως κρατική ενίσχυση το 2021 και τονίζει πως στην Κύπρο υπάρχει άγνοια και ελλιπής ενημέρωση για το των κρατικών ενισχύσεων και της σημασίας τους στη διασφάλιση υγιούς ανταγωνισμού.

Έλεγχος και αξιολόγηση

Γιατί είναι σημαντικός, κ. Μιχαηλίδου, ο θεσμός της Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων;

Ο έλεγχος των Κρατικών Ενισχύσεων συνιστά σημαντικό πυλώνα της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΕ, καθότι, μέσω της υποχρεωτικής εφαρμογής κανόνων χορήγησης κρατικών ενισχύσεων, κοινών για το σύνολο των κρατών της Ένωσης, προστατεύεται, κατά το δυνατόν, ο υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

Στόχος της ΕΕ μέσω του ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων είναι η αποτροπή της υπέρμετρης παροχής οικονομικών πλεονεκτημάτων σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις, επιτρέποντας αυτού του είδους τις κρατικές παρεμβάσεις μόνο εκεί όπου τα οφέλη για το δημόσιο συμφέρον αντισταθμίζουν τις τυχόν αρνητικές επιπτώσεις στον ανταγωνισμό. Μέσω του ελέγχου αυτού επέρχεται ομαλότερη λειτουργία των αγορών, με την εξασφάλιση ισότιμων και δίκαιων όρων ανταγωνισμού για τις επιχειρήσεις που

δραστηριοποιούνται στην ΕΕ, προς όφελος των καταναλωτών και της οικονομίας στο σύνολο της.

Ο θεσμός του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων είναι καίριας σημασίας σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ, αφού εγκαθιδρύει ένα σύστημα ελέγχου και αξιολόγησης, το οποίο διασφαλίζει κατά το δυνατόν την τήρηση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων από τις κυπριακές αρμόδιες αρχές. Ταυτόχρονα, το Γραφείο συμβάλλει στο state aid modernization και συμπορεύεται μαζί με την ΕΕ προς την κατεύθυνση που επιθυμεί να οδηγήσει τα κράτη μέλη της, όπως την πράσινη οικονομία και την ψηφιακή αναβάθμιση, τομείς προτεραιότητας του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, στη τεχνική επιτροπή του οποίου συμμετέχει το Γραφείο μας για καθοδήγηση των αρμοδίων αρχών.

Ποιοι είναι οι βασικότεροι παράγοντες που καθορίζουν την κρατική ενίσχυση;

Με βάση το κοινοτικό κεκτημένο και ειδικότερα το Άρθρο 107, παρ. 1 της ΣΛΕΕ, προβλέπεται ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα, από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους, που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισης ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής, είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ των κρατών μελών συναλλαγές. Τονίζεται ότι η έννοια της ενίσχυσης είναι πολύ ευρύτερη από την έννοια της επιχορήγησης ή της επιδότησης, γιατί δεν περιλαμβάνει μόνο τις θετικές παροχές αλλά και κάθε είδους παρέμβαση, η οποία μέσω κρατικών πόρων ενδέχεται να μειώνει τις συνήθεις επιβαρύνσεις των επιχειρήσεων, όπως οι επιχορηγήσεις, οι κάθε είδους φορολογικές και ασφαλιστικές απαλλαγές και ελαφρύνσεις, οι επιδοτήσεις επιτοκίων, η παροχή αγαθών /υπηρεσιών από το κράτος σε επιχειρήσεις με ευνοϊκούς όρους, οι κρατικές εγγυήσεις, κ.α.

Εκτόξευση ενισχύσεων λόγω Covid

Σε ποιο ύψος ανήλθαν οι κρατικές ενισχύσεις το 2021 και ποιες οι εκτιμήσεις σας για το 2022;

Η θετική μεταβολή του 138% κατά το 2021, σε σχέση με το 2020, για τις ενισχύσεις που χορηγήθηκαν, ήταν εντυπωσιακή και αυτό οφείλεται στη μεγάλη αύξηση που παρουσιάστηκε στον τομέα αποκατάστασης σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και στον τομέα ενίσχυσης του κοινωνικού χαρακτήρα προς μεμονωμένους καταναλωτές, λόγω της νόσου covid-19, οι οποίες παραχωρήθηκαν βάσει του προσωρινού πλαισίου που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για παροχή κρατικών ενισχύσεων για αντιμετώπιση των σοβαρών συνεπειών της νόσου. Συγκεκριμένα, κατά το 2021 χορηγήθηκαν συνολικές κρατικές ενισχύσεις €551 εκατ., ενώ το 2020 χορηγήθηκαν μόνο €232 εκατ. Το 2022 εκτιμάται ότι οι συνολικές κρατικές ενισχύσεις θα είναι μειωμένες, σε σχέση με το 2021, λόγω της λήξης του προσωρινού πλαισίου για την covid-19, αλλά και λόγω της περιορισμένης χρήσης του προσωρινού πλαισίου που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για αντιμετώπιση των συνεπειών του πολέμου στην Ουκρανία.

Συμφωνείτε πως στην Κύπρο υπάρχει κάποια άγνοια και ελλιπής ενημέρωση σε θέματα κρατικών ενισχύσεων;

Διαφαίνεται η ανάγκη για καλλιέργεια κουλτούρας κρατικών ενισχύσεων από τις αρμόδιες αρχές, ούτως ώστε να λαμβάνονται υπόψη οι σχετικοί κανόνες από το αρχικό μέχρι το τελικό στάδιο ετοιμασίας των σχεδίων. Βάσει τούτου, κρίθηκε αναγκαία, πέραν της καθημερινής καθοδήγησης, η υιοθέτηση εκστρατείας ουσιαστικής και συνεχούς εκπαίδευσης των αρμοδίων αρχών για τα κανονιστικά πλαίσια και αυτό υιοθετήθηκε άμεσα με την ανάληψη των καθηκόντων μου τον Μάρτιο 2021, παρά την υποστελέχωση του Γραφείου μου, με τη διενέργεια επτά εξειδικευμένων εκπαιδεύσεων εντός του 2021. Επιπρόσθετα, με πλήρη επίγνωση της αναγκαιότητας για διαφώτιση, το Γραφείο προέβη σε καταρτισμό αρκετών εγκυκλίων, οι οποίες αναρτήθηκαν στην ιστοσελίδα και άρθρων τα οποία κυκλοφόρησαν στο Τύπο, ενέργειες οι οποίες επισφραγίστηκαν με την παρουσίαση του έργου του Γραφείου στα μέσα μαζικής ενημέρωσης τον Μάρτιο 2022.

Το Μητρώο Κρατικών Ενισχύσεων

Μιλήστε μας για τη σημασία του Κεντρικού Συστήματος Μητρώων Κρατικών Ενισχύσεων και Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας, το οποίο συμπλήρωσε πρόσφατα ένα χρόνο ζωής.

Υψίστης σημασίας αποτέλεσε για το Γραφείο μου ο στόχος που έθεσα για την άμεση λειτουργία της Α' φάσης του Κεντρικού Συστήματος, το οποίο εφαρμόζεται από 1/1/22 μετά από ειδική παρουσίαση, που έγινε στις 23 Σεπτεμβρίου 2021, με συμμετοχή όλων των χρηστών απ' όλες τις αρμόδιες αρχές. Πέραν της επίσημης πρώτης παρουσίασης, έγιναν ακόμα είκοσι εξειδικευμένες εκπαιδεύσεις σε 200 χρήστες στον χώρο εργασίας τους. Σε αυτό το Κεντρικό Σύστημα, όλες οι αρμόδιες αρχές καταχωρούν όλες τις ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας που παραχωρούν σε έναν όμιλο εταιρειών, σε μια κυλιόμενη τριετία. Με την εφαρμογή του κεντρικού συστήματος επιτυγχάνεται ο εκσυγχρονισμός και η τεχνολογική αναβάθμιση, η λήψη άμεσης πληροφόρησης από όλες τις αρμόδιες αρχές για κάθε πρόγραμμα, για κάθε δικαιούχο, με αποτέλεσμα να ελέγχεται πλέον ορθά το σωρευτικό όριο των ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας. Εδώ, αξίζει να αναφερθεί ότι το Κεντρικό Σύστημα του Γραφείου μας αποτέλεσε «περιπτωσιολογική μελέτη» για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Γραφείο μας προέβη σε διαδικτυακή παρουσίαση του συστήματος, κατόπιν προτροπής της ΕΕ, με σκοπό να υιοθετηθεί απ όλα τα κράτη μέλη.

Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της δεύτερης φάσης του Μητρώου;

Αναμένεται ότι η Β' φάση θα τεθεί σε λειτουργία εντός του 2025, αφού προγενέστερα ετοιμαστούν οι σχετικές προδιαγραφές από το Γραφείο μου, υιοθετηθούν όλες οι απαραίτητες ενέργειες από το Τμήμα Υπηρεσιών Πληροφορικής και διεξαχθούν όλες οι απαραίτητες εκπαιδεύσεις των εκατοντάδων χρηστών. Με την υλοποίηση της Β' φάσης θα ολοκληρωθεί αισίως το Κεντρικό Σύστημα Μητρώων Κρατικών Ενισχύσεων και Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας.

Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας και Κανονισμοί Απαλλαγής

Ποιες κατηγορίες κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται από την Κυπριακή Δημοκρατία απαλλάσσονται από τη διαδικασία έγκρισής τους από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή;

Ουσιαστικής σημασίας για τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων στην Κυπριακή Δημοκρατία αποτελούν τα βασικά νομοθετήματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την έγκριση ενισχύσεων σε εθνικό επίπεδο και αυτά αφορούν το κανονιστικό πλαίσιο για τις Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (*de minimis*) και οι Κανονισμοί Απαλλαγής. Ως Ήσσονος Σημασίας εγκρίνονται από τις αρμόδιες αρχές, κατόπιν γνωμοδότησης από το Γραφείο μας, οι ενισχύσεις έως ένα ανώτατο όριο ποσού, κάτω από το οποίο θεωρείται ότι δεν εφαρμόζεται το άρθρο 107(1) της ΣΛΕΕ, επειδή λόγω του ύψους τους δεν έχουν αισθητές επιπτώσεις στις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών. Συνεπώς, δεν εφαρμόζονται οι κανόνες συμβατότητας και μπορούν να χορηγούνται για οποιονδήποτε σκοπό, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, όπως οι εξαγωγικές ενισχύσεις.

Στο πλαίσιο πολιτικής αποκέντρωσης των Κανόνων, η ΕΕ εξέδωσε τους λεγόμενους Κανόνες Απαλλαγής, οι οποίοι θέτουν όρους και προϋποθέσεις σχετικά με την ένταση της ενίσχυσης, τις επιλέξιμες δαπάνες, τους δικαιούχους κ.α., σύμφωνα με τους οποίους μπορούν τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων. Με βάση τους περί ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους του 2001 έως 2020, η αρμοδιότητα αξιολόγησης και έγκρισης αυτών των κατηγοριών ενισχύσεων ασκείται από την Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων, η οποία εκδίδει σχετικές αποφάσεις. Οι Κανόνες αυτοί διευρύνονται συνεχώς και μέλημα του Γραφείου είναι η περαιτέρω προώθηση τους. Πέραν των πιο πάνω, η ΕΕ θεσπίζει μέτρα για να διασφαλίζει τον συντονισμό των πολιτικών των Κρατών Μελών, με τον καθορισμό των Κατευθυντηρίων Γραμμών, οι οποίες συνάδουν με τον γενικό προσανατολισμό της Επιτροπής και εγκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.